

D Ó M U R

Héraðsdóms Vesturlands 2. maí 2019 í máli nr. E-133/2017:

Jón Hjálmarsson

(Oddur Ástráðsson lögmaður)

gegn

Hval hf.

(Stefán A. Svensson lögmaður)

I.

Mál þetta, sem dómtekið var 7. mars sl., er höfðað af Jóni Hjálmarssyni, Háaleitisbraut 155, Reykjavík, á hendur Hval hf., Miðsandi, 301 Akranesi, með stefnu birtri

Stefnandi krefst greiðslu á vangoldnum launum að fjárhæð 1.523.797 krónur ásamt dráttarvöxtum skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu af 526.580 krónum frá 10. október 2013 til 3. október 2014, þá af 1.002.644 krónum frá þeim degi til 8. desember 2015 og loks af 1.573.797 krónum frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst stefnandi málskostnaðar að skaðlausu úr hendi stefnda.

Stefndi krefst sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi stefnanda að skaðlausu samkvæmt mati dómsins.

II.

Stefnandi starfaði hjá Hval hf. á hvalvertíð árin 2010 og árin 2013, 2014 og 2015. Til grundvallar ráðningu hans lágu skriflegir ráðningarsamningar, sem aðilar rituðu undir við upphaf hvorrar vertíðar. Lúta kröfur stefnanda að greiðslu launa fyrir árin 2013, 2014 og 2015.

Um vinnutíma og laun var samið í gr. 3 í ráðningarsamningi, sem var óbreytt öll árin sem stefnandi starfaði hjá stefnda, utan þess að launafjárhæðir tóku hækkunum milli ára. Kemur fram í 2. mgr. 3. gr. slíks ráðningarsamnings að almennt skyldi unnið á 12 tíma vöktum og fyrir hverja vakt á virkum degi skyldi á árinu 2013 greiða 28.782 krónur en 32.072 krónur fyrir hverja vakt um helgar og á samningsbundnum frídögum. Í reynd var þó unnið á 8 tíma vöktum, samkvæmt samkomulagi aðila, og stefnanda því greitt 8/12 af fyrrgreindri fjárhæð fyrir hverja vakt, eða 19.188 krónur fyrir vakt í dagvinnu en 21.381 króna fyrir vakt um helgar og á samningsbundnum frídögum. Þá var í 3. mgr. 3. gr. samningsins frá árinu 2013

kveðið á um það að stefndi skyldi greiða stefnanda sérstaka greiðslu að fjárhæð 5.400 krónur fyrir hverja 12 tíma í vaktavinnu, en í henni væru innifaldar greiðslur fyrir ferðir til og frá vinnustað og greiðsla fyrir frítökurétt í þeim tilvikum þar sem hvíld væri styttri en 11 klukkustundir á sólarhring. Í greininni sagði svo að ef stefnandi yrði beðinn um að vinna þannig að hann næði ekki átta tíma hvíld milli vakta skyldi stefndi greiða honum aukalega 1,5 tíma í dagvinnu fyrir hvern unninn tíma. Í samhljóða ákvæði í samningnum á árinu 2014 var framangreind fjárhæð tilgreind 5.556 krónur og 5.736 krónur í samningnum fyrir árið 2015.

Einn fyrrverandi starfsmaður stefnda á hvalvertíð höfðaði mál gegn stefnda í byrjun árs 2016, m.a. vegna ágreinings aðila um uppgjör á slíkum greiðslum sem um er deilt í máli þessu vegna vinnu hans á því ári. Var dómur í því máli kveðinn upp 28. júní 2017 þar sem komist var að þeirri niðurstöðu að upp á laun stefnandans hefði vantað sem næmi uppgjóri greiðslu skv. 3. mgr. 3. gr. ráðningarsamnings aðila, sem stefnda hefði borið að greiða til viðbótar greiðslu fyrir hverja vakt skv. 2. mgr. 3. gr. Hins vegar var í dóminum tekið fram að gegn mótmælum stefnanda yrði við úrlausn málsins ekki horft til þeirrar málsástæðu stefnda að stefnandi hefði firrt sig rétti til að gera athugasemdir við vangreiðslu kröfunnar vegna tómlætis, þar sem hún væri of seint framkomin.

Í kjölfar framangreinds dóms gerði stéttarfélag stefnanda, Stéttarfélag Vesturlands, kröfu á hendur stefnda í bréfi, dags. 28. júní 2017, um að laun yrðu leiðrétt afturvirkir í samræmi við 3. mgr. 3. gr. ráðningarsamningsins. Erindinu var hafnað með bréfi lögmanns stefnda, dags. 11. ágúst sama ár, með þeim rökum að fordæmisgildi dómsins væri takmarkað, m.a. vegna þess að ekki hefði í málinu reynt á tómlæti, en það kynni mögulega að hafa þýðingu gagnvart öðrum starfsmönnum. Í kjölfarið höfðaði stefnandi mál þetta á hendur stefnda með stefnu birtri 11. desember sama ár. Eftir höfðun málsins staðfesti Hæstaréttur framangreinda niðurstöðu héraðsdóms með dómi uppkveðnum 14. júní 2018, í máli nr. 594/2017.

Við aðalmeðferð málsins voru skýrslur teknar af stefnanda, forsvarsmanni stefnda, Kristjáni Loftssyni og vitnunum Vilhjálmi Birgissyni, Guðmundi Steinbach, Sæmundi Rúnari Þorgeirssyni og Halldóri R. Lárussyni.

III.

Stefnandi vísar til þess að þrátt fyrir niðurstöðu Hæstaréttar í máli nr. 594/2017, varðandi þann ágreining sem upp hafi verið um hina sérstöku greiðslu samkvæmt

ráðningarsamningi aðila hafi stefndi ekki greitt stefnanda í máli þessu í samræmi við það.

Stefnandi bendir á að samkvæmt launaseðlum stefnanda hafi stefnandi staðið 146,3 átta tíma vaktir árið 2013. Hafi stefnda því borið að greiða 146,3 x 3.600 krónur (8/12 x 5.400) fyrir þá vertíð á grundvelli 3. mgr. 3.gr. ráðningarsamningsins, eða samtals 526.680 krónur. Með sama hætti hafi stefnda borið að greiða 475.965 krónur vegna vinnu fyrir árið 2014, þ.e. fyrir 128,5 vaktir á 3.704 krónur (8/12 x 5.556) og 380.488 krónur vegna vinnu árið 2015, þ.e. fyrir 99,5 vaktir á 3.824 krónur (8/12 x 5.736). Samtals nemi hin vangoldnu laun 1.383.133 krónum. Þá sé og gerð krafa til þess, í samræmi við ákvæði ráðningarsamningsins og ákv. orlofslaga nr. 30/1987, sérstaklega 7. gr., að til viðbótar greiðist orlofsfé, sem nemi 10,17% af framangreindri fjárhæð, eða 140.665 krónum. Samtals nemi dómkrafan því 1.523.797 krónum.

Stefnandi hafni því að kröfur hans séu fyrndar eða fallnar niður fyrir tómlæti. Varðandi fyrningu tekur hann fram að skv. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda fyrnist launakröfur á fjórum árum. Byrji fyrningarfrestur að meginstefnu að líða þegar samningur sé vanefndur, sbr. 2. mgr. 2. gr. laganna. Hins vegar verði í tilviki stefnanda að horfa til þess að stefnandi hafi ekki fengið vitneskju um kröfu sína fyrr en fyrrgreindur dómur Héraðsdóms Vesturlands féll í máli nr. E-6/2017 hinn 28. júní 2017. Hafi fyrningarfrestur kröfunnar því lengst um eitt ár frá þeim tíma, sbr. 1. mgr. 10. gr. laga nr. 150/2007.

Stefnandi tekur fram, vegna staðhæfinga stefnda um tómlæti, að stefnandi hafi mótttekið laungreiðslurnar í góðri trú um að stefndi, sem hafi samið ráðningarsamninginn, hafi reiknað launin réttilega. Stefndi hafi af ásetningi eða stórfelldu gáleysi brotið gegn samningi sem hann hafi sjálfur útbúið. Jafnframt sé á því byggt að tómlæti komi fyrst til skoðunar þegar talið verði að starfsmaður verði var við vanefndir af hálfu atvinnurekanda. Hafi það verið fyrst þegar dómur hafi gengið í máli samstarfsmanns stefnanda sem hann hafi fyrst fengið vitneskju um málið og þá strax sett sig í samband við stéttarfélag sitt vegna þess.

IV.

Stefndi byggir á því að hvers konar kröfuréttindi stefnanda eldri en fjögurra ára við birtingu stefnu málsins teljist fyrnd, sbr. nánar 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda.

Stefndi byggir og á því að stefnandi hafi glatað kröfum sínum sakir tómlætis. Því eldri sem meint kröfuréttindi séu og því lengur sem stefnandi hafi unnið hjá stefnda þeim mun meira sé tómlæti stefnanda. Viðlíka orðalag um hina sérstöku greiðslu hafi verið notað í ráðningarsamningum stefnda við starfsmenn allt frá árinu 2009 og byggt á sambærilegum útreikningsforsendum án þess að einn einasti starfsmaður hafi hreyft þeim skilningi sem stefnandi hafi byggt á. Stefnandi hafi unnið hjá stefnda á árunum 2010, 2013, 2014 og 2015 án þess að hafa haft í frammi neinar viðbáru vegna þess sem um sé deilt. Sé því hvers konar meintur réttur hans niður fallinn. Sé þetta og til merkis um að stefnandi hafi talið ráðningarsamninga aðila vera þess efnis sem stefndi hafi byggt á. Sé sérstaklega mótmælt þeirri staðhæfingu stefnanda „að stefndi hafi með ásetningi eða stórfelldu gáleysi brotið gegn þeim samningi sem hann útbjó sjálfur.“

Stefndi vísar til þess að allan þann tíma sem stefnandi hafi unnið fyrir stefnda hafi hann engar athugasemdir gert við útborguð laun, frekar en aðrir. Þá hafi hann sjálfur engar kröfur sett fram á hendur stefnda fyrr en með stefnu í máli þessu. Geti stefnandi í þessu sambandi ekki skákað í skjóli málshöfðunar annars launþega, s.s. ráða megi af réttarframkvæmd. Það geti því ekki verið neinum vafa undirorpið að stefnandi hafi fyrirgert hvers konar hugsanlegum rétti til umkrafinna greiðslna vegna tómlætis.

V.

Eins rakið er í kafla II hér að framan var með dómi Hæstaréttar uppkveðnum 14. júní 2018, í málinu nr. 594/2017, staðfest sú niðurstaða héraðsdóms frá 28. júní 2017 um að fallast bæri á þann hluta kröfugerðar fyrirverandi starfsmanns stefnda á hvalvertíð er laut að hinni sérstöku greiðslu samkvæmt 3. mgr. 3. gr. ráðningarsamnings aðila vegna vakta. Var og staðfest sú niðurstaða að ekki yrði í málinu byggt á þeirri málsástæðu stefnda að stefnandi hefði firrt sig rétti til að gera athugasemdir við vangreiðslu kröfunnar vegna tómlætis, þar sem krafa þar um hefði komið of seint fram undir rekstri málsins.

Stefnandi höfðaði mál þetta í kjölfar uppkvaðningar framangreinds héraðsdóms, eða hinn 11. desember 2017. Krefst hann leiðréttingar á uppgjöri stefnda við sig með hliðsjón af niðurstöðu dómsins vegna hinnar sérstöku greiðslu, sbr. 3. mgr. 3. gr. ráðningasamnings, fyrir vinnu á hvalvertíð sumrin 2013, 2014 og 2015. Lýtur ágreiningur aðila máls þessa einungis að því hvort framangreindar kröfur séu fallnar niður sökum fyrningar og/eða tómlætis stefnanda við að halda þeim fram.

Samkvæmt 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda fynast umræddar launakröfur stefnanda á fjórum árum frá því þær áttu að greiðast, enda verður ekki fallist á að stefnandi geti í þeim efnum borið fyrir sig ákv. 1. mgr. 10. gr. laganna vegna skorts á nauðsynlegri vitneskju um kröfuna. Kemur fram á fyrirbyggjandi launaseðlum stefnanda vegna hins umkrafða tímabils að hann fékk laun sín frá stefnda útborguð á hálfsmánaðar fresti, fyrst hinn 4. júlí 2013. Þar sem fyrning var fyrst rofin með birtingu stefnu í máli þessu hinn 11. desember 2017 teljast þær launakröfur stefnanda sem til greiðslu áttu að koma 4. júlí til og með 10. október 2013 því fallnar niður fyrir fyrningu.

Við úrlausn þess hvort stefnandi hafi að öðru leyti sýnt af sér slíkt tómlæti við að fylgja eftir launakröfum sínum gagnvart stefnda að hann hafi þar með fyrirgert rétti sínum til þeirra er fyrst til þess að líta að ekkert er fram komið um það að stefnandi hafi á starfstíma sínum hjá stefnda á árunum 2010 og síðan 2013, 2014 og 2015 gert nokkrar athugasemdir við launayfirlit sín og launaseðla. Endurnýjaði hann ráðningarsamband sitt við stefnda á árunum 2013, 2014 og 2015 án þess að gera athugasemdir við það fyrirkomulag sem tíðkast hafði hjá stefnda um greiðslu launa að þessu leyti. Var það fyrst með kröfubréfi lögmanns stéttarfélags stefnda, dags. 31. júlí 2017, sem krafist var leiðréttingar á vangreiðslu stefnda á umræddum launagreiðslum til tiltekinna félagsmanna, þar á meðal stefnanda. Stefndi hafnaði hins vegar þeirri kröfu 11. ágúst sama ár. Höfðaði stefnandi í kjölfarið mál þetta hinn 11. desember 2017. Voru þá liðin rúmlega tvö ár frá því stefnandi lét endanlega af störfum hjá stefnda á árinu 2015 eftir að hafa starfað hjá honum alls í fjögur sumur. Liggur ekkert fyrir um það í málinu að stefndi hafi á þeim tíma af ásetningi eða stórfelldu gáleysi brotið gegn ráðningarsamningi aðila, eins og stefnandi heldur fram. Að framangreindu virtu, og óháð því hvort stefnandi hafi átt rétt til þeirra greiðslna sem um er deilt, verður á það fallist með stefnda að stefnandi hafi vegna tómlætis fyrirgert rétti sínum til ætlaðra vangoldinna launa að því leyti sem þær kröfur voru þá ekki þegar fyrndar, eins og áður segir. Verður engu talið breyta í því tilliti, með hliðsjón af dómi Hæstaréttar í máli nr. 370/1989 og máli nr. 182/2006, þótt stefnandi telji sig fyrst hafa fengið vitneskju um kröfu sína með fyrrgreindum dómi Héraðsdóms Vesturlands í máli nr. E-6/2016. Verður stefndi því sýknaður af öllum kröfum stefnanda.

Eftir atvikum þykir rétt að málskostnaður falli niður.

Ásgeir Magnússon dómstjóri kveður upp dóm þennan, en við uppkvaðningu hans var gætt ákv. 1. mgr. 115. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Dómsorð:

Stefndi, Hvalur hf., er sýkn af kröfum stefnanda, Jóns Hjálmarssonar.

Málskostnaður fellur niður.

Ásgeir Magnússon